

УДК 323 (477):32-027.21

Михайло Москалюк

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА УКРАЇНИ У ВІТЧИЗНЯНИХ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

У статті проаналізовано дослідження інституту президентства в Україні зусиллями вітчизняних вчених-політологів. Шляхом систематизації та узагальнення наукових розробок, автором окреслено основні тематичні напрями вивчення вітчизняної президентури в українській політичній науці. Звернено увагу на основні проблеми та перспективні плани дослідження моделі президентства в Україні представниками вітчизняного фахового наукового середовища.

Ключові слова: інститут президентства, президентура, президентство, президент, глава держави, напівпрезидентська республіка, політична наука.

Президентство як один з різновидів інституту глави держави, з огляду на його роль та місце в політичній системі суспільства, традиційно привертає увагу дослідників. Вивчення цієї владної інституції носить міждисциплінарний характер. Представники юридичної, історичної, філософської та соціологічної науки, а також теоретики-фахівці з державного управління в межах свого предмету дослідження вивчають різні аспекти президентури як соціального феномену.

Окреме місце належить політологам, для яких політика у всіх її проявах, зокрема в інституційному вимірі, залишається єдиним предметом вивчення. У цьому контексті інститут президентства є об'єктом зацікавлення цілого ряду науковців, що репрезентують політичну науку.

Власне згадані обставини обумовили мету пропонованої статті – дослідити стан наукового вивчення інституту президентства в Україні вітчизняними вченими-політологами.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання наступних завдань: систематизувати та узагальнити науковий доробок українських політологів у вивченні вітчизняної моделі президентства, виокремити основні проблеми та напрями досліджень.

Окреслена проблематика, загалом, висвітлена в історіографічній статті відомої вітчизняної дослідниці президентури М. Кармазіної – “Інститут президентства в Україні: стан та перспективи досліджень”. Автор ділить публікації, стосовно президентства в Україні на дві групи. До першої з них відносить джерельну базу (вона не є предметом розгляду в пропонованій статті), до другої – “різномірневі (за ступенем неупередженості висвітлення, науковості) публікації”, присвячені аналізу вітчизняного інституту президентства. При цьому наукові розробки з даної проблематики М. Кармазіної відповідним чином “сортує” та поділяє на декілька груп. Насамперед йдеться про матеріали журналістських розвідок, які, на наш погляд, не слід зараховувати до наукових видань та власне фахові політологічні дослідження вітчизняної президентури, згруповані за тематичним підходом [5, с. 123–125].

Використовуючи напрацювання М. Кармазіної, можна виокремити основні напрями вивчення інституту президентства в Україні зусиллями вітчизняних вчених-політологів. Насамперед дослідження інституту глави держави здійснюється в контексті з'ясування сутності президентури з використанням відповідного понятійно-категоріального апарату. Під цим кутом зору науковий інтерес викликає інша стаття М. Кармазіної – “Інститут президентства: походження та сутність феномена” [6].

Прикметно, що в політологічному фаховому середовищі набув поширення саме термін “інститут президентства”, а не широко використовуваний правознавцями – “інститут президента”, який розглядається ними як державний орган. Представники політичної науки під поняттям “інститут президентства” розуміють перш за все владну інституцію, що забезпечує та характеризує владні повноваження президента в сфері державного управління, які, у свою чергу, залежать як від конституційних норм, так і політичної діяльності глави держави в контексті його розуміння Основного закону [12, с. 13].

Привертають також увагу наукові розвідки, в яких вітчизняний інститут глави держави розглядається в історичній ретроспективі – в суспільно-політичній думці та українських державних утвореннях першої чверті ХХ ст., зокрема в УНР та ЗУНР [9].

Другий напрям наукових досліджень охоплює блок питань, пов'язаних із з'ясуванням причин і обставин виникнення та доцільності впровадження інституту президентства в Україні. У цьому контексті доволі помітним є вклад Б. Дем'яненка, М. Пахомової, Ю. Стасюка та ін. [2].

Важливими є також публікації, в яких розглянуто особливості становлення президентури в новітній історії України [11]. Окремо варто звернути увагу на науковий доробок вітчизняної дослідниці М. Зелінської щодо окреслення етапів становлення та еволюції інституту президентства в Україні [4]. У межах цього напрямку наукове зацікавлення викликає дискусія про домінуючу в Україні форму республіканського правління, на тлі трансформації якої відбувалася інституціоналізація вітчизняної моделі президентства. Йдеться про президентсько-парламентську чи парламентсько-президентську республіку і напівпрезидентську форму правління [7]. Вітчизняне політологічне наукове середовище сьогодні демонструє різні підходи щодо її з'ясування. М. Кармазіна, наприклад, вважає науково неспроможним та не зовсім коректним застосування термінів “президентсько-парламентська / парламентсько-президентська республіка” по відношенню до України [5, с. 12–128].

Конституційно-правовий статус, повноваження та специфіка функціонування (в тому числі у неформальному зрізі) інституту президентства в Україні, його взаємовідносини з іншими органами державної влади стали предметом наукового дослідження вітчизняних політологів А. Ганжі, М. Зелінської, М. Кармазіної, Т. Кіса, Р. Павленка, О. Підручної, Ю. Сурганової та ін. [1].

Окремий перспективний напрям складають публікації компаративного характеру, в яких вітчизняна президентура аналізується у порівняльному вимірі, зокрема в контексті оцінювання сили президентських повноважень в межах конституційного реформування, а також пострадянського або загальноєвропейського політичного простору [10].

Науковий інтерес вчених-політологів сфокусований також навколо дослідження виборчих процесів в Україні та використання маіпулятивних технологій під час виборчих кампаній глави держави. У цьому плані заслуговують на увагу праці Б. Дем'яненка, І Кіянки, Н. Кононенко, І Кураса, Н. Ніколаєнко та ін. [3].

Цікавими є праці, в яких досліджується політична діяльність вітчизняних президентів, публікації з політичної біографістики. Зокрема, це стосується наукового доробку М. Кармазіної, Н. Михальченко та В. Андрющенка, М. Томенка [8].

Разом з тим, у науковому політологічному середовищі на загальнодержавному рівні відсутня координація досліджуваних проблем. А це (за висловом М. Кармазіної) приводить до зайвого їх “дублювання”. Власне цим обумовлюється також те, що станом на сьогодні багато актуальних тем з інституту президентства в Україні залишаються малодослідженими або взагалі не стали ще предметом фахового наукового аналізу. Перш за все це стосується проблем методологічного характеру,

зокрема використання теорії неінституціоналізму у вивченні президентури, з'ясування ролі і місця глави держави в системі владних відносин, насамперед у владному трикутнику “президент – парламент – уряд” протягом 1991–2020 рр., визначення оптимального рівня статусно-рольових та владно-функціональних характеристик українських президентів, що відповідають сучасним актуальним викликам. Потребують більш глибокого аналізу системні політологічні дослідження факторів та обставин електоральної перемоги в президентських виборчих кампаніях, неформальних аспектів функціонування вітчизняного інституту президентства, персоніфікованого вивчення президентури в Україні, особливо в контексті діяльності В. Януковича, П. Порошенка і В. Зеленського на загальнодержавному та міжнародному рівнях.

1. Ганжа А. А. Неопатримоніальний політичний режим в Україні 2010 – 2015: аналіз функціонування політичної системи. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, серія “Питання політології”, 2016. Вип. 28. С. 56–62; Зелінська М.І. Визначення конституційного статусу Президента в політичній системі України. Нова парадигма: Журнал наукових праць / Гол. ред. В. П. Бех. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. Вип. 49. С. 177–187; Зелінська М. Індексний аналіз президентської влади за Конституцією України. Віче. 2011. №18. С.9–12; Зелінська М. І. Інститут президентства в Україні в контексті конституційної реформи. Політичний менеджмент / Гол. ред. Ю. Шайгородський. К.: Вид-во Український центр політичного менеджменту, 2006. № 3 (18). С. 114–123.; Кармазіна М. “Первинний гріх” президентів (грані політичної корупції в Україні. 1991–2004). Наукові записки НаУКМА. Сер. Політичні науки. 2005. Т. 45. С. 43–49; Кіс. Т. Інститут президентства в Україні: теорія політики. Нова політика. 2000. №1. С. 23–31; Москалюк М. Ф. Неформальні практики у функціонуванні інституту президентства України (1991–2014 рр.). Вісник Прикарпатського університету. Політологія. 2019. Вип. 13. С.119-128; Павленко Р. Президент і механізм здійснення державної влади. К., 1995. 30 с.; Підручна О. О. Формування інституту президентства в політичному просторі України. Актуальні проблеми політики. 2014. Вип. 52. С. 260–268; Сурганова Ю. Індексний аналіз інституту президентства за змішаної форми в Україні. Український науковий журнал. Освіта регіону. 2009. №3. С. 72–80.

2. Дем'яненко Б. Генезис інституту президентства в Україні. Сучасна українська політика. Політики та політологи про неї. 2010. Вип. 19. С. 24–38; Дем'яненко Б. Л. Ефективність / неефективність інституту президентства в сучасній Україні. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін: [збірник наукових праць]. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. Спецвипуск: Політика і духовність в умовах глобальних викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції, 2-3 квітня 2014 р. С. 39-46; Пахомова М. Формування інституту президентської влади в Україні. Наукові праці: Науково- методичний журнал. Серія «Політичні науки». 2004. Вип. 33. №20. С. 21–26; Стасюк Ю. Інститут президентства. Конструктиви і деструктиви. Віче. 2002. №5. С. 27–32.

3. Дем'яненко Б. Генезис інституту президентства в Україні: попередні підсумки президентської кампанії В. Ющенка. Сучасна українська політика: політики й політологи про неї. Зб. наук. праць. Вип. 33. №20. С. 21–26; Кіянка І. Б. Популізм в історії та сучасності: ідеологічні течії, рухи та політичні технології: монографія. Львів: Видавництво “Простір”, 2016. 387 с.; Кононенко Н. Інститут президентства в Україні : трансформація напередодні виборів 1999 року. Людина і політики. 1999. №3. С. 3–5; Курас І. Ф. Вибори і вибір: 1998-1999. Стратегічна панорама. 1999. №3. С. 38–47; Москалюк М. Ф. Інститут президентства України в контексті політичних криз 2004 та 2013–2014 рр.: фактори впливу та трансформації. Прикарпатський вісник НТШ ім. Шевченка. Думка. 2018. №6 (50). С. 112–123; Ніколаєнко Н.О. Технології адміністративного ресурсу в рамках президентських виборчих кампаній (1999, 2004, 2010 років) в Україні. Панорама політологічних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. 2013. Випуск 11. С. 136–144.

4. Зелінська М. Етапи трансформації інституту президентства в Україні. Політичний менеджмент. 2010. №1. С. 68–75; Зелінська М. І. Можливі моделі розвитку інституту президентства в Україні. Політичний менеджмент / Гол. ред. Ю. Шайгородський. К.: Вид-во Український центр політичного менеджменту, 2007. №3 (24). С. 69–77; Зелінська М. Трансформація інституту президентства: ретроспектива. Віче. 2006. №11–12. С. 44–45.

5. Кармазіна М. Інститут президентства в Україні: стан та перспективи досліджень. Політичний менеджмент. 2004. №5. С. 122–136.

6. Кармазіна М. Інститут президентства: походження та сутність феномена. Політичний менеджмент. 2004. №3. С. 36–50.

7. Кармазіна М. Напівпрезидентська форма правління: складнощі ідентифікації. Наукові записки. Збірник. К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2005. Сер. “Політологія і етнологія”. Вип. 28. С. 348–358; Пашенко В. І. Напівпрезидентіалізм в Україні: уникаючи переваг, концентруючи недоліки. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія “Питання політології”. 2012. №1007. С. 67–71; Крисенко О. В. Напівпрезидентська форма правління: модель інституціональної стабілізації влади для України. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. “Питання політології”. 2008. №825. С. 114–122.

8. Кармазіна Президентство–український варіант. К., 2007. 365 с.; Кармазіна М. Пріоритети й орієнтири Президента України В. Ющенка. Політичний менеджмент. 2010. №9. С. 50–67; Михальченко Н. І., Андрющенко В. П. Беловежье. Л. Кравчук. Украина 1991–1995. К.: Укр. центр. духовной культуры, 1996. 512 с.; Томенко М. Яку Україну буде команда Президента Леоніда Кучми? [Експертна оцінка]. К.: Фонд “Українська перспектива”, 1996. 12 с.

9. Литвин В. С. Еволюція інституту президентства у досучасній політичній історії України: повноваження, роль і місце у системі державного управління. Суспільно-політичні процеси. 2016. Вип. 4. С. 161–180; Lytwyn W. Ewolucja instytucji prezydentury w politycznej historii Ukrainy : ustanowienie prezydentury, kompetencje, rola i miejsce prezydenta w systemie rzaadow. Politeja: Pismo Wydzialu Studioow Miedzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellonnskiego w Krakowie. 2015. Nr.2 (34/1): Studia Ukrainnskie. S. 25–62; Томенко М. Інститут президентства в українській історико-політичній думці. Українська перспектива: історико-політологічні підстави сучасної державної стратегії. 1995. №2. С. 17–28; Шульга М. А. Історико-правові засади інституту президента в Україні. Інститут Президента України в системі державної влади України: матеріали наукової конференції. К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. С. 124–128.

10. Макаров Г. В. Нормотворча діяльність глави держави: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. Стратегічні пріоритети. 2009. №1 (10). С. 5–13; Малкіна Г. Політична відповідальність глави держави. Політичний менеджмент. 2008. №2. С. 42–50; Москалюк М. Інститут президентства в Україні та Чеській республіці: порівняльний аналіз. Політичне життя. Political Life. 2017. №4. С. 36–42; Романюк А. Україна після виборів – перспективи відповідності демократичним стандартам. Незалежний культурологічний часопис “І”.– 2007. – Число 50. URL.:<http://www.ji.lviv.ua/n50texts/romanyuk.htm>; Романюк А. Порівняльний аналіз інституту президентства в країнах центрально-східної Європи. Освіта регіону. 2012. №3. С. 60–66; Стрижова І. Інститут президентства на пострадянському просторі. Гілея: науковий вісник. 2011. Вип. 49 (7). С. 581–584; Фісун О. Постсоветские неопатримониальные режимы: генезис, особенности, типология. Отечественные записки. 2007. Т. 39. №6. С. 8–28.

11. Москалюк М. Ф. Президентство в Україні: проблеми інституційного становлення, розвитку та функціонування. Прикарпатський вісник НТШ ім. Шевченка. Думка. 2017. №5–6 (41–42). С. 79–89; Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2011. С. 35–38. 182 с.

12. Паречина С. Г. Институт президентства: история и современность. Мн.: ИСПИ, 2003. С. 13. 163 с.

References

1.Hanzha A. A. Neopatrymonialnyi politychnyi rezhym v Ukraini 2010 – 2015: analiz funktsionuvannia politychnoi systemy. Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina, seriia “Pytannia

politologii”, 2016. Vyp. 28. S. 56–62; Zelinska M.I. Vyznachennia konstytutsiinoho statusu Prezydenta v politychnii systemi Ukrainy. Nova paradyhma: Zhurnal naukovykh prats / Hol. red. V. P. Bekh. K.: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2005. Vyp. 49. S. 177–187; Zelinska M. Indeksnyi analiz prezidentstvoi vlady za Konstytutsiieiu Ukrainy. Viche. 2011. №18. S.9–12; Zelinska M. I. Instytut prezidentstva v Ukraini v konteksti konstytutsiinoi reformy. Politychnyi menedzhment / Hol. red. Yu. Shaihorodskiyi. K.: Vyd-vo Ukrainyskyi tsentr politychnoho menedzhmentu, 2006. № 3 (18). S. 114–123.; Karmazina M. “Pervynnyi hrih” prezidentiv (hrani politychnoi koruptsii v Ukraini. 1991–2004). Naukovi zapysky NaUKMA. Ser. Politychni nauky. 2005. T. 45. S. 43–49; Kis. T. Instytut prezidentstva v Ukraini: teoriia polityky. Nova polityka. 2000. №1. S. 23–31; Moskaliuk M. F. Neformalni praktyky u funktsionuvanni instytutu prezidentstva Ukrainy (1991–2014 rr.). Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Politolohiia. 2019. Vyp. 13. S.119-128; Pavlenko R. Prezydent i mekhanizm zdiisnennia derzhavnoi vlady. K., 1995. 30 s.; Pidruchna O. O. Formuvannia instytutu prezidentstva v politychnomu prostori Ukrainy. Aktualni problemy polityky. 2014. Vyp. 52. S. 260–268; Surhanova Yu. Indeksnyi analiz instytutu prezidentstva za zmishanoi formy v Ukraini. Ukrainyskyi naukovyi zhurnal. Osvita rehionu. 2009. №3. S. 72–80.

2. Demianenko B. Henezys instytutu prezidentstva v Ukraini. Suchasna ukrainska polityka. Polityky ta politolohy pro nei. 2010. Vyp. 19. S. 24–38; Demianenko B. L. Efektyvnist / neefektyvnist instytutu prezidentstva v suchasni Ukraini. Naukovyi chasopys Natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 22: Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh dystsyplin: [zbirnyk naukovykh prats]. M-vo osvity i nauky Ukrainy, Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. K.: Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 2014. Spetsvypusk: Polityka i dukhovnist v umovakh hlobalnykh vyklykiv: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konferentsii, 2-3 kvitnia 2014 r. S. 39-46; Pakhomova M. Formuvannia instytutu prezidentstvoi vlady v Ukraini. Naukovi pratsi: Naukovo- metodychnyi zhurnal. Serii «Politychni nauky». 2004. Vyp. 33. №20. S. 21–26; Stasiuk Yu. Instytut prezidentstva. Konstruktyvy i destruktyvy. Viche. 2002. №5. S. 27–32.

3. Demianenko B. Henezys instytutu prezidentstva v Ukraini: poperedni pidsumky prezidentstvoi kampanii V. Yushchenka. Suchasna ukrainska polityka: polityky y politolohy pro nei. Zb. nauk. prats. Vyp. 33. №20. S. 21–26; Kiianka I. B. Populizm v istorii ta suchasnosti: ideolohichni teorii, rukhy ta politychni tekhnolohii: monohrafiia. Lviv: Vydavnytstvo “Prostir”, 2016. 387 s.; Kononenko N. Instytut prezidentstva v Ukraini : transformatsiia naperedodni vyboriv 1999 roku. Liudyna i polityky. 1999. №3. S. 3–5; Kuras I. F. Vybery i vybir: 1998-1999. Stratehichna panorama. 1999. №3. S. 38–47; Moskaliuk M. F. Instytut prezidentstva Ukrainy v konteksti politychnykh kryz 2004 ta 2013–2014 rr.: faktory vplyvu ta transformatsii. Prykarpatskyi visnyk NTSh im. Shevchenka. Dumka. 2018. №6 (50). S. 112–123; Nikolaienko N.O. Tekhnolohii administratyvnoho resursu v ramkakh prezidentskykh vyborchykh kampanii (1999, 2004, 2010 rokiv) v Ukraini. Panorama politolohichnykh studii: Naukovyi visnyk Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. 2013. Vypusk 11. S. 136–144.

4. Zelinska M. Etapy transformatsii instytutu prezidentstva v Ukraini. Politychnyi menedzhment. 2010. №1. S. 68–75; Zelinska M. I. Mozhlyvi modeli rozvytku instytutu prezidentstva v Ukraini. Politychnyi menedzhment / Hol. red. Yu. Shaihorodskiyi. K.: Vyd-vo Ukrainyskyi tsentr politychnoho menedzhmentu, 2007. №3 (24). S. 69–77; Zelinska M. Transformatsiia instytutu prezidentstva: retrospektyva. Viche. 2006. №11–12. S. 44–45.

5. Karmazina M. Instytut prezidentstva v Ukraini: stan ta perspektyvy doslidzhen. Politychnyi menedzhment. 2004. №5. S. 122–136.

6. Karmazina M. Instytut prezidentstva: pokhodzhennia ta sutnist fenomena. Politychnyi menedzhment. 2004. №3. S. 36–50.

7. Karmazina M. Napivprezidentska forma pravlinnia: skladnoshchi identyfikatsii. Naukovi zapysky. Zbirnyk. K.: Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2005. Ser. “Politolohiia i etnolohiia”. Vyp. 28. S. 348–358; Pashchenko V. I. Napivprezidentsializm v Ukraini: unykaiuchy perevah, kontsentruuiuchy nedoliky. Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Serii “Pytannia politolohii”. 2012. №1007. S. 67–71; Krysenko O. V. Napivprezidentska forma pravlinnia: model instytutsionalnoi stabilizatsii vlady dlia Ukrainy. Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V. N. Karazina. “Pytannia politolohii”. 2008. №825. S. 114–122.

8. Karmazina Prezydentstvo–ukrainskyi variant. K., 2007. 365 s.; Karmazina M. Priorytety y oriientyry Prezydenta Ukrainy V. Yushchenka. Politychni menedzhment. 2010. №9. S. 50–67; Mykhalchenko N. Y., Andriushchenko V. P. Belovezhe. L. Kravchuk. Ukrayna 1991–1995. K.: Ukr. tsentr. dukhovnoi kultury, 1996. 512 s.; Tomenko M. Yaku Ukrainu buduie komanda Prezydenta Leonida Kuchmy? [Ekspertna otsinka]. K.: Fond “Ukrainska perspektyva”, 1996. 12 s.

9. Lytvyn V. S. Evoliutsiia instytutu prezydentstva u dosuchasni politychnii istorii Ukrainy: povnovazhennia, rol i mistse u systemi derzhavnoho upravlinnia. Suspilno- politychni protsesy. 2016. Vyp. 4. S. 161—180; Lytwyn W. Ewolucja instytucji prezydentury w politycznej historii Ukrainy : ustanowienie prezydentury, kompetencje, rola i miejsce prezydenta w systemie rzaadow. Politeja: Pismo Wydziallu Studioow Miedzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellonnskiego w Krakowie. 2015. Nr.2 (34/1): Studia Ukrainnskie. S. 25—62; Tomenko M. Instytut prezydentstva v ukrainskii istoryko-politychnii dumtsi. Ukrainska perspektyva: istoryko-politolohichni pidstavy suchasnoi derzhavnoi stratehii. 1995. №2. S. 17–28; Shulha M. A. Istoryko-pravovi zasady instytutu prezydenta v Ukraini. Instytut Prezydenta Ukrainy v systemi derzhavnoi vlady Ukrainy: materialy naukovoi konferentsii. K.: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr “Kyivskyi universytet”, 2014. S. 124–128.

10. Makarov H. V. Normotvorcha diialnist hlavy derzhavy: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka. Stratehichni priorytety. 2009. №1 (10). S. 5–13; Malkina H. Politychna vidpovidalnist hlavy derzhavy. Politychni menedzhment. 2008. №2. S. 42–50; Moskaliuk M. Instytut prezydentstva vUkraini ta Cheskii respublitsi: porivnialnyi analiz. Politychne zhyttia. Political Life. 2017. №4. S. 36–42; Romaniuk A. Ukraina pislia vyboriv – perspektyvy vidpovidnosti demokratychnym standartam. Nezaleznyi kulturolohichni chasopys “I”.– 2007. – Chyslo 50. URL.:<http://www.ji.lviv.ua/n50texts/romanyuk.htm>; Romaniuk A. Porivnialnyi analiz instytutu prezydentstva v krainakh tsentralno-skhidnoi Yevropy. Osvita rehionu. 2012. №3. S. 60 – 66; Stryzhova I. Instytut prezydentstva na postradianskomu prostori. Hileia: naukovyi visnyk. 2011. Vyp. 49 (7). S. 581–584;Fisun O. Postsovetskye neopatrymonyalnye rezhymy: henezys, osobennosty, typolohiia. Otechestvennye zapysky. 2007. T. 39. №6. S. 8–28.

11. Moskaliuk M. F. Prezydentstvo v Ukraini: problemy instytutsiinoho stanovlennia, rozvytku ta funktsionuvannia. Prykarpatskyi visnyk NTSh im. Shevchenka. Dumka. 2017. №5–6 (41–42). S. 79–89; Pakhariev A. D. Politychni instytuty i protsesy v suchasni Ukraini. Navchalnyi posibnyk. K.: Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im.. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. 2011. S. 35–38. 182 s.

12. Parechyna S. H. Ynstytut prezydentstva: ystoria y sovremennost. Mn.: YSPY, 2003. S. 13. 163 s.

Moskaliuk Mykhailo. Institute of the Presidency of Ukraine in the domestic political scientific research

The author analyzes the research of the presidency institute in Ukraine by the efforts of domestic political scientists. By systematizing and generalizing scientific developments, the author outlines the main thematic areas of study of the domestic presidency in Ukrainian political science. Attention is drawn to the main problems and long-term plans for the study of the Presidency model in Ukraine by representatives of the domestic professional scientific community.

Key words: *institute of Presidency, presidency, president, head of state, semi-presidential republic, political science.*